

Fitxa 24

CALA VIOLA I SANITJA

DADES GEOGRÀFIQUES I FÍSiques:

Municipi: es Mercadal.

Altres topònims: cala Viola de Ponent.

Àrees urbanes associades: no n'hi ha.

Accés: rodat, per la carretera del far de Cavalleria, on s'arriba des de la carretera de Tramuntana des Mercadal.

Orientació de la platja: nord-oest.

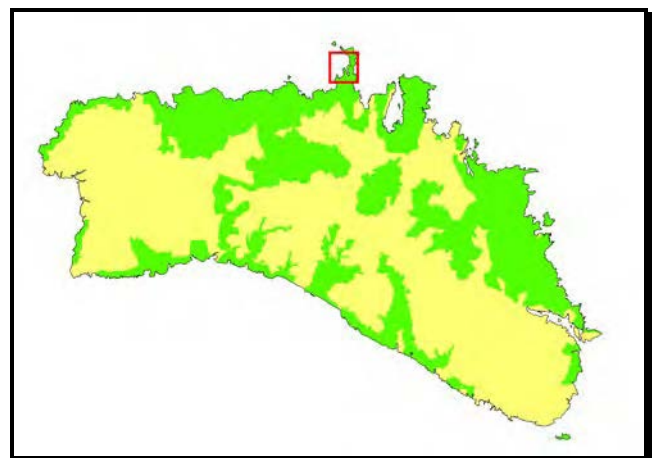
Superfície de platja: 740 m², en total.

Llargada de platja: 74 m, en total.

Amplada mitjana de la platja: 10 m.

Grau de saturació de la platja: alt, en plena temporada.

Geologia de l'entorn: materials calcaris del Juràssic.

Composició del sediment: carbonatat de gra gruixut i colors grisos. El seu origen és força equilibrat, amb domini de litoclastes (61%) i la resta de carbonatats.

Espai natural protegit: inclosa a l'Àrea Natural d'Espècial Interès Me-3, a la Xarxa Natura 2000 i dins la mar, a la Reserva Marina del Nord de Menorca.

SERVEIS DE PLATJA:

Classificació platges CIM: platja de tipus B (natural amb accés rodat).

Distància a l'estacionament: estacionament a peu de platja no regulat. 170 m fins a la carretera del far.

Servei de socorrisme: no n'hi ha.

Altres serveis: no n'hi ha.

ENTORN I PAISATGE

Cala Viola i el port de Sanitja s'emmarquen en el conjunt de la península del cap de Cavalleria, la zona més al nord de Menorca. Des del punt de vista geològic predominen les calcàries blanques del Juràssic amb la superposició de diferents afloraments de dunes fòssils quaternàries. Cala Viola de Ponent té la seva rèplica en cala Viola de Llevant, una petita entrada de mar que, amb un penyal més alt, no arriba a formar cap platja de material sedimentari.

Cala Viola de Ponent és una petita cala formada per tres raconades d'arena, dues d'elles oposades entre si i la principal encarada a mar oberta (vegeu foto inicial). En els tres casos, tot i tenir l'aspecte d'una platja típica d'arena, pràcticament no tenen cap tipus de forma dunar ni vegetació associada. Aquest tampoc no és un cas singular, la mateixa situació es produeix en altres platges semblants que hi ha a la banda de ponent de la península de la Mola de Fornells, justament amb una orientació molt semblant a aquesta. Una possible explicació podria ser la baixa incidència del vent de tramuntana i amb ella una falta de progressió de l'arenal cap a l'interior juntament amb altres factors antròpics com és l'elevada freqüentació humana que té actualment. També cal destacar que l'arena està molt mesclada amb altre material sedimentari com ara argiles, graves i còdols.

El port de Sanitja és una entrada de quasi 700 m de llargada i uns 120 m d'amplada orientada al nord-oest. Presenta una fondària molt baixa, des d'uns 6 m a la boca fins a no arribar a mig metre a la part final, a on es forma un petit prat litoral entre l'aigua marina i l'aigua que arriba pel torrent (vegeu foto adjacent).

PLANTES I VEGETACIÓ

La platja, dins la zona d'arena, no té cap tipus de vegetació i darrere d'aquest, el primer que trobam és una comunitat formada per plantes herbàcies de tendència nitròfila i, per tant, també habituals dels ambients ruderals: gram (*Cynodon dactylon*) (vegeu foto, mantell verd pràcticament imperceptible), trèvols de llapassa (*Medicago sp. pl.*), malves (*Malva parviflora*) i altres grups de gramínies (*Vulpia sp. pl.*, *Bromus sp. pl.*). Només unes poques espècies les podríem considerar habituals dels arenals, però sense ser-ne exclusives: panconia de platja (*Reichardia tingitana*) (vegeu foto posterior) i cornicelis (*Plantago coronopus*).

Aquesta situació es va repetint a cada una de les petites cales que, com aquesta, es troben distribuïdes al llarg del port de Sanitja. Encara que a les més interiors, on la protecció és encara més elevada i també es nota més l'efecte de l'aigua dolça, la flora es veu enriquida amb plantes de salobrar i de zones humides: salicòrnies (*Arthrocnemum fruticosum*), joncs (*Juncus acutus* i *J. maritimus*), verdolaga de la mar (*Halimione portulacoides*).

ANIMALS

Al cap de Cavalleria es concentra una de les principals zones de cria d'aus marines de Menorca. A part de les habituals gavines camagrogues (*Larus michahellis*), hi estableixen colònies de cria la gavina corsa (*Larus audouinii*) (vegeu foto adjacent) i la baldritxa grossa (*Calonectris diomedea*), i es pot arribar a observar alguna baldritxa balear (*Puffinus mauretanicus*), espècie exclusiva de l'arxipèlag.

A les voreres del port de Sanitja són més habituals els limícoles (petites aus que cerquen aliment entre el fang), els agrons i altres aus camallargues.

DINS LA MAR

A la cala Viola el fons és de posidònia a la part central de la cala i de roca a les zones laterals. La cala es pot dividir en tres petites cales, una central i una a cada costat; davant de cadascuna d'elles hi ha un canal d'arena. La posidònia a Menorca es troba generalment en molt bon estat; l'elevada transparència de les aigües afavoreix la penetració de la llum necessària per a la fotosíntesi de la planta. El nombre d'espècies de l'alga bruna *Cystoseira* que es pot arribar a trobar en aquesta cala és molt elevat (fins a 8 espècies). Hi arriben a formar comunitats denses *Cystoseira crinita*, *Cystoseira spinosa* var. *tenuior* i *Cystoseira balearica*. També hi són molt abundants les algues *Dilophus fasciola*, alga bruna laminar i ramificada dicotòmicament, i *Padina pavonica*, alga també bruna en forma d'orella i amb dipòsits calcaris que li donen una tonalitat blanquinosa formant cercles concèntrics. Quant al poblament animal, hi solen ser abundants les vergamanses (*Holothuria* sp.) i, a vegades, els bogamarins (*Paracentrotus lividus*).

Sanitja, més que una cala, és una petita badia d'elevat interès per a les plantes marines, tant per a les plantes superiors com per a les algues. Hi ha presents al seu fons tres plantes superiors marines: *Posidonia oceanica*, *Cymodocea nodosa* i *Zostera noltii*, situades des de la part més externa a la més interna de la badia respectivament. A la part central hi ha un escull barrera de posidònia, estructura que s'ha pogut formar en milers d'anys i que és el resultat d'un creixement vertical molt gran de la planta i que arriba a la superfície de l'aigua. Pel que fa a les algues, s'hi poden trobar 7 espècies diferents de *Cystoseira*, algunes de les quals són rares a Menorca i han desaparegut de moltes

zones de la Mediterrània, com per exemple de la costa catalana i del sud de França (vegeu foto *Cystoseira* sp., amb *Padina pavonica*, en un herbei de *Cymodocea nodosa*).

HISTÒRIA I SINGULARITATS

El port de Sanitja està custodiat a la seva entrada per una torre de defensa anglesa de l'any 1800 (vegeu foto adjacent). Aquest petit port ha servit de refugi davant els temporals per als pescadors professionals durant molts anys i és per aquesta raó que hi ha algunes casetes destinades a donar aixopluc en aquestes situacions.

Avui dia a la colàrsega del port s'hi poden veure algunes barques de pescadors aficionats alineades al llarg de rústics molls construïts amb fusta. Aquest ús portuari es remunta a l'època romana, quan hi havia tot un poblat amb un important activitat mercadera anomenat Sanicera. Les restes arqueològiques han estat excavades i es poden veure des de la carretera del far. Gran quantitat d'àmfores han estat extretes del fons d'aquesta badia.

